

Byla C-423/23**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2023 m. liepos 10 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Tribunale Amministrativo Regionale per la Lombardia (Italija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. liepos 7 d.

Pareiškėja:

Secab Soc. coop.

Atsakovės:

Autorità di Regolazione per Energia Reti e Ambiente (ARERA)

Gestore dei servizi energetici (GSE) SpA

Pagrindinės bylos dalykas

Įvairių atsakovių priimtų aktų ir išrašytų sąskaitų faktūrų panaikinimas.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Pagal SESV 267 straipsnį prašoma Teisingumo Teismo išaiškinti, ar Italijos teisės aktai, kuriuose nustatyta tam tikra pajamų, kurias gamintojai gauna pardavę elektros energiją, viršutinė riba, ypač kiek tai susiję su atsinaujinančiųjų išteklių energijos sektoriumi, yra suderinami su Sąjungos teisės aktais šioje srityje.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar pagal Direktyvos (ES) 2019/944 5 straipsnio 4 dalį, Direktyvos (ES) 2018/2001 3 ir 12 konstatuojamąsias dalis, Reglamento (ES) 2022/1854 27, 28, 29, 39 konstatuojamąsias dalis, 6 straipsnio 1 dalį ir 8 straipsnio 2 dalį

- draudžiamos nacionalinės teisės normos, kuriose nustatyta rinkos pajamų, gautų pardavus elektros energiją, viršutinė riba laikantis 2022 m. sausio 27 d. Dekreto-įstatymo Nr. 4 15bis straipsnyje numatytos tvarkos, pagal kurią neužtikrinama, kad gamintojai išlaikys 10 % pajamų, viršijančių šią viršutinę ribą?
2. Ar pagal Direktyvos (ES) 2019/944 5 straipsnio 4 dalį, Direktyvos (ES) 2018/2001 2, 3 ir 12 konstatuojamąsias dalis, Reglamento (ES) 2022/1854 27, 28, 29, 39 konstatuojamąsias dalis, 6 straipsnio 1 dalį, 8 straipsnio 2 dalies b ir c punktus draudžiamos nacionalinės teisės normos, kuriose nustatyta rinkos pajamų, gautų pardavus elektros energiją, viršutinė riba laikantis 2022 m. sausio 27 d. Dekreto-įstatymo Nr. 4 15bis straipsnyje numatytos tvarkos, pagal kurią neužtikrinamos ir neskatinamos investicijos į atsinaujinančiųjų išteklių energijos sektorių?
  3. Ar pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 3 konstatuojamąją dalį, Reglamento (ES) 2022/1854 27 ir 41 konstatuojamąsias dalis, 7 straipsnio 1 dalies h, i ir j punktus, 8 straipsnio 1 dalies a ir d punktus ir 8 straipsnio 2 dalį draudžiamos nacionalinės teisės normos, kuriose nustatyta rinkos pajamų, gautų pardavus elektros energiją, viršutinė riba laikantis 2022 m. sausio 27 d. Dekreto-įstatymo Nr. 4 15bis straipsnyje numatytos tvarkos, pagal kurią nenumatyta nei konkreti pajamų, gautų pardavus iš akmens anglių pagamintą energiją, viršutinė riba, nei diferencijuota tvarka, atsižvelgiant į skirtingus gamybos išteklius?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos ir Sąjungos jurisprudencija

2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES, visų pirma jos 5 straipsnis.

2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, visų pirma jos 2, 3, 12 ir 29 konstatuojamosios dalys.

2022 m. spalio 6 d. Tarybos reglamentas (ES) 2022/1854 dėl skubios intervencijos, skirtos didelėms energijos kainoms mažinti, visų pirma jo 1, 3, 6, 25, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 39, 40, 41 ir 71 konstatuojamosios dalys, 6, 7 ir 8 straipsniai.

Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „REPowerEU“: bendri Europos veiksmai įperkamesnei energijai bei saugesnei ir tvaresnei energetikai užtikrinti, visų pirma jo 2.2.1 ir 2.2.2 papunkčiai, išvada ir 2 priedas.

2016 m. rugsėjo 29 d. Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-492/14, EU:C:2016:732, ir 2014 m. liepos 1 d. Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-573/12, EU:C:2014:2037.

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Decreto-legge 27 gennaio 2022, n. 4 (2022 m. sausio 27 d. Dekretas-įstatymas Nr. 4) 15bis straipsnis

1 dalyje numatyta, kad nuo 2022 m. vasario 1 d. iki 2022 m. gruodžio 31 d. taikomas energijos kainos kompensavimo mechanizmas elektros energijai, tiekiamai į tinklą iš įvairių rūšių įrenginių, naudojančių atsinaujinančiuosius energijos išteklius.

3 dalyje numatyta, kad GSE (energetikos paslaugas valdanti bendrovė, Italija) apskaičiuoja skirtumą tarp referencinės kainos ir rinkos kainos ir nurodo, kaip šias kainas nustatyti.

4 dalyje numatyta, kad, jei 3 dalyje nurodytas skirtumas yra teigiamas, GSE sumoka gamintojui atitinkamą sumą, o, jei šis skirtumas yra neigiamas, GSE pateikia sąskaitą arba reikalauja atitinkamos sumos iš gamintojo (dvikryptis kompensavimo mechanizmas).

Decreto-legge 9 agosto 2022, n. 115 (2022 m. rugpjūčio 9 d. Dekretas-įstatymas Nr. 115) 11 straipsnis.

Legge 29 dicembre 2022, n. 197 (2022 m. gruodžio 29 d. Įstatymas Nr. 197) 1 straipsnis.

30 dalyje numatyta, kad nuo 2022 m. gruodžio 1 d. iki 2023 m. birželio 30 d. taikoma rinkos pajamų, gautų gaminant elektros energiją, viršutinė riba elektros energijai, tiekiamai į tinklą iš įrenginių, naudojančių atsinaujinančiuosius išteklius, kuriems minėtas 15bis straipsnis netaikomas, ir įrenginių, naudojančių Reglamento (ES) 2022/1854 7 straipsnio 1 dalyje nurodytus neatsinaujinančiuosius išteklius.

31 dalyje numatyta, kad pajamų viršutinė riba taikoma bet kokioms minėtuose įrenginiuose pagamintos elektros energijos gamintojų ir, jei tokių yra, tarpininkų, dalyvaujančių didmeninėse elektros energijos rinkose šių gamintojų vardu, rinkos pajamoms.

32 dalyje numatyta, kad GSE apskaičiuoja skirtumą tarp referencinės kainos ir rinkos kainos ir nurodo, kaip šias kainas nustatyti.

33 dalyje numatyta, kad, jei 32 dalyje nurodytas skirtumas yra neigiamas, GSE pateikia sąskaitą arba reikalauja atitinkamos sumos iš gamintojo (vienkryptis kompensavimo mechanizmas).

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso aprašymas

- 1 Skundą pateikusi bendrovė gamina elektros energiją įrenginiuose, naudojančiuose hidroenergią.
- 2 Įgyvendindama 2022 m. sausio 27 d. Dekreto-įstatymo Nr. 4 15bis straipsnį, ARERA (Energijos, tinklų ir aplinkos reguliavimo institucija, Italija) 2022 m. ir 2023 m. sprendimais įtraukė pareiškėją į bendrovių, kurioms taikoma ši nuostata, sąrašą, o po to GSE išrašė pareiškėjai keletą sąskaitų faktūrų. Dėl šių sprendimų, kitų susijusių aktų ir minėtų sąskaitų faktūrų pareiškėja prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme pateikė skundą dėl panaikinimo.
- 3 Remiantis minėtu 15bis straipsniu jame nurodytiems gamintojams atlygį už energijos tiekimą nustato ne rinka, o teisės aktų leidėjas, formaliai nustatydamas viršutinę pajamų ribą.
- 4 Šis straipsnis turėjo būti taikomas nuo 2022 m. vasario 1 d. iki 2022 m. gruodžio 31 d., tačiau pagal 2022 m. rugpjūčio 9 d. Dekreto-įstatymo Nr. 115 11 straipsnį terminas buvo pratęstas iki 2023 m. birželio 30 d.
- 5 2022 m. spalio 8 d. įsigaliojo Reglamentas (ES) 2022/1854 dėl skubios intervencijos, skirtos didelėms energijos kainoms mažinti, kuriame visų pirma numatyta didesnė pajamų viršutinė riba ir platesnė taikymo sritis nei 15bis straipsnyje.
- 6 Pagal 2022 m. gruodžio 29 d. Įstatymo Nr. 197 1 straipsnio 30–38 dalis nuo 2022 m. gruodžio 1 d. iki 2023 m. birželio 30 d. buvo įgyvendinti Reglamento (ES) 2022/1854 6, 7 ir 8 straipsniai, išskyrus įrenginius, naudojančius atsinaujinančiuosius išteklius, kuriems jau buvo taikomas 15bis straipsnis.
- 7 Taigi 15bis straipsnyje nurodyta pajamų viršutinė riba buvo taikoma energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių gamintojams nuo 2022 m. vasario 1 d. iki 2023 m. birželio 30 d., nepaisant to, kad įsigaliojo 2022 m. gruodžio 29 d. Įstatymas Nr. 197, kuris buvo taikomas energijos iš neatsinaujinančiųjų išteklių ir 15bis straipsnyje nenurodytų atsinaujinančiųjų išteklių gamintojams nuo 2022 m. gruodžio 1 d. iki 2023 m. birželio 30 d.
- 8 Taigi, nors 15bis straipsnis priimtas prieš priimant Reglamentą (ES) 2022/1854, jis iš esmės buvo nacionalinė teisės norma, pagal kurią buvo įgyvendinta Europos Sąjungos teisės norma dėl iš atsinaujinančiųjų išteklių gaminamos energijos.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 9 Pareiškėja teigia, kad 2022 m. sausio 27 d. Dekreto-įstatymo Nr. 4 15bis straipsnis prieštarauja Sąjungos teisės aktams.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 10 Nuo 2021 m. pabaigos elektros energijos kainos neišpastai išaugo dėl reikšmingo dujų, kai jos naudojamos kaip kuras elektros energijai gaminti, kainų padidėjimo.
- 11 15bis straipsnis, kaip ir Reglamentas (ES) 2022/1854, buvo priimtas siekiant laikinai apriboti išskirtines energijos gamintojų, kurie gamyboje nenaudoja dujų ir kurių sąnaudos nepriklauso nuo dujų kainų pokyčių, gaunamas rinkos pajamas. Šiuo tikslu 15bis straipsnyje nustatyta, kad šioms išskirtinėms pajamoms turi būti taikoma viršutinė riba, o sumos paskirstomos galutiniams vartotojams.
- 12 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar konkreti tvarka, pagal kurią Italijos teisės aktų leidėjas nustatė viršutinę ribą, atitinka Reglamente (ES) 2022/1854 nustatytas ribas ir Europos Sąjungos energetikos teisės aktus atsižvelgiant tiek į jos dydį, tiek į subjektus, kuriems ji taikoma.

DYDIS

- 13 Nors 15bis straipsnio 3 dalies a punkte nurodyta referencinė kaina yra nuo 56 EUR / MWh iki 58 EUR / MWh, taigi yra daug mažesnė už ES nustatytą kainą, t. y. 180 EUR / MWh, ARERA teigimu, ji yra teisinga, nes atitinka kainų kiekvienoje rinkos zonoje, užfiksuotų nuo 2010 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d. ir perskaičiuotų atsižvelgiant į infliaciją, aritmetinį vidurkį.
- 14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagal Reglamento (ES) 2022/1854 28 konstatuojamąją dalį, siekiant nustatyti rinkos pajamų viršutinę ribą, turėjo būti atsižvelgiama į [kainų lygį, buvusį] tomis valandomis, kuriomis elektros energijos paklausa iki Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą buvo didžiausia.
- 15 Vis dėlto Italijos teisės aktų leidėjas taikė metodą, pagal kurį numatytas energijos kainų vidurkis per kelerius metus, įtraukiant 2020 m., kuriems darė poveikį *Covid* pandemijos sukelti nukrypimai, tačiau neįtraukiant 2021 m., kuriais ne tik atstatyta praėjusių metų išskirtinė situacija, bet ir prasidėjo naujas ekonominis neregėto kainų augimo ciklas. Neįtraukus 2021 m. į referencinės kainos apskaičiavimo pagrindą, ji sumažėjo daugiau kaip 10 %.
- 16 Dėl šios priežasties prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar 15bis straipsnyje nurodyta rinkos pajamų viršutinė riba yra proporcinga ir pagrįsta, nes neatrodo, kad yra užtikrinama, jog gamintojai galės išlaikyti 10 % pajamų, viršijančių šią ribą, kaip reikalaujama Reglamento (ES) 2022/1854 39 konstatuojamojoje dalyje.
- 17 Be to, atrodo, kad Italijos priemonė yra netinkama siekiant apsaugoti investicijas į atsinaujinančiųjų išteklių energijos sektorių ir ypač galimybę investuoti ateityje, siekiant išplėsti tokių išteklių naudojimą, kaip to aiškiai reikalaujama Europos Sąjungos teisės aktuose šioje srityje.

- 18 Remiantis 2022 m. kovo 8 d. Komisijos komunikate „REPowerEU“ pateikta išvada, iškastinius išteklius nedelsiant būtina pakeisti atsinaujinančiais ištekliais, kad būtų padidinta Europos energetinė nepriklausomybė, taip pat pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 2 konstatuojamąją dalį atsinaujinančiųjų išteklių energijos formų plėtojimo skatinimas yra svarbi priemonių, reikalingų įvykdyti Sąjungos įsipareigojimą pagal 2015 m. Paryžiaus susitarimą dėl klimato kaitos, įskaitant privalomą tikslą – iki 2030 m. išmetamų teršalų kiekį sumažinti bent 40 %, kuris aiškiai apibrėžtas kaip „itin svarb[us] Sąjungos energetikos ir aplinkos politikos atžvilgiu“ – rinkinio dalis.
- 19 Tinkamų investicijų į atsinaujinančiųjų išteklių energijos sektorių trūkumas yra susijęs su valstybių neveikimu kovojant su klimato kaita, kurį jau nustatė daugelis nacionalinių teismų (bylos „Urgenda Foundation“ Nyderlanduose, „Affaire du siècle“ Prancūzijoje, „Neubauer“ Vokietijoje); šis klausimas šiuo metu nagrinėjamas ir Europos Žmogaus Teisių Teisme (pareiškimai Nr. 39371/20, Nr. 53600/20 ir Nr. 34068/21).
- 20 Iš kartu skaitomų Reglamento (ES) 2022/1854 28 ir 29 konstatuojamųjų dalių matyti, kad nustatant viršutinę ribą turi būti palikta pagrįsta kainos marža, kurios investuotojai galėjo tikėtis, kad nebūtų pakenkta pradiniam investicijų pelningumo vertinimui ir nesumažėtų investicijos, tačiau, atsižvelgiant į Italijos teisės normą, atrodo, kad šios aplinkybės nebuvo vertintos.
- 21 Pagal 15bis straipsnį siekiama ne tik tiesiogiai riboti energiją iš atsinaujinančiųjų išteklių gaminančių įmonių finansinį pajėgumą investuoti, bet ir daryti netiesioginį poveikį, nes mažėja investuotojų pasitikėjimas sektoriaus augimu, o tai prieštarauja Teisingumo Teismo nustatytiems principams, pagal kuriuos būtina „ilgainiui skatinti investicijas į naujus įrenginius“ (žr. 2016 m. rugsėjo 29 d. Sprendimo byloje C-492/14, EU:C:2016:732, 110 punktą ir 2014 m. liepos 1 d. Sprendimo byloje C-573/12, EU:C:2014:2037, 103 punktą).

SUBJEKTAI, KURIEMS TAIKOMI NAGRINĖJAMI TEISĖS AKTAI

- 22 15bis straipsnis taikomas tik energijos gamintojams, naudojantiems atsinaujinančiuosius išteklius.
- 23 Nors pagal Reglamentą (ES) 2022/1854 energijos gamintojams, naudojantiems lignitą, žalią naftą ir durpes, taip pat taikoma pajamų viršutinė riba ir manoma, kad tikslinga nustatyti konkrečią viršutinę ribą gamintojams, naudojantiems akmens anglis, 15bis straipsnyje nenumatyta jokių taisyklių tokiems gamintojams, kurie įgijo nepagrįstą pranašumą, ypač nuo 2022 m. vasario 1 d. iki 2022 m. gruodžio 1 d., kai jiems nebuvo taikoma jokia pajamų viršutinė riba, taip sudarant sąlygas diskriminacijai ir rinkos veikimo iškraipymui.
- 24 Be to, nors pagal Reglamento (ES) 2022/1854 8 straipsnio 1 dalies a punktą leidžiama diferencijuoti skirtingiems ištekliams taikomą tvarką, 15bis straipsnyje numatyta bendrosios rinkos pajamų viršutinė riba visų jame nurodytų kategorijų gamintojams, gaminantiems iš atsinaujinančiųjų išteklių, nepaisant to, kad

energijos gamybos sąnaudos nėra vienodos visų kategorijų įrenginiams, o tai taip pat gali sudaryti sąlygas diskriminacijai ir rinkos veikimo iškreipymui.

- 25 Pavyzdžiui, 2022 m. dėl išskirtinės sausros ir aukštos temperatūros hidroenergią naudojusiams gamintojams gamyba sumažėjo daugiau nei trečdaliu, palyginti su ankstesniais laikotarpiais, o kitiems gamintojams netgi buvo naudinga, tačiau jiems buvo taikoma ta pati pajamų viršutinė riba.
- 26 Dėl šių priežasčių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad būtina pateikti minėtus prejudicinius klausimus.

DARBINIS VERTINIMAS